

„TIJ” MADÁRMEGFIGYELŐ

Fenntarthatóság értékvesztés nélkül

Szöveg:
Dénes Eszter, **Terdik** Bálint

A *Tij* névre hallgató madármegfigyelő a hollandiai haringvlieti deltavidék természeti környezetébe illeszkedik. Elnevezése egyidejű utalás a környék életében meghatározó árapályra, és az épület formájára. A szó eredeti jelentése „ár”, ám gyorsan kiejtve egyúttal „tojást” is jelent. A madármegfigyelő a térség legnagyobb műtárgya, megépítése a haringvlieti zsilipek megnyitásához kapcsolódik, melyeket a vízminőség és a biodiverzitás javítása érdekében alakítottak ki. Emellett az északi-tengeri halak vándorlását is elősegítik, mivel azok az így kialakult sókedvelő és sóálló természeti környezetben könnyebben eljuthatnak a Maas és Rajna folyók hollandiai deltáiba. Az intézkedéstől a környező természetvédelmi területek biodiverzitásának fokozódását várják, amely az elkövetkezendő években hozzájárul egy ellenállóbb és egészségesebb ökoszisztéma kialakulásához.

Építészet:

**RAU ARCHITECTS,
RO&AD ARCHITECTEN**

Hollandia, 2019

Thomas **Rau**
Ad **Kil**
Ro **Koster**
Jochem **Alferink**
Martin **van Overveld**
Michel **Tombal**
Athina **Andreadou**
Loyse **Rebord**

Fotó:

Katja **Efftig**

Akik fel szeretnék deríteni ezt az új környezetet, és kíváncsiak a változásokra, kedvükre válogathatnak a Harlingrietben épült madármegfigyelők között. Ezek közül a Tij madárles a Scheelhoek természetvédelmi területen, a hollandiai Stellendam közelében található. A Scheelhoek a parti gátrendszeren belül nagy kiterjedésű nádasokból, valamint néhány lapos homokszigetből áll, ahol a küszvágó csér, a kanalgém és a környék jellegzetes madara, a kenti csér mellett számos más madárfaj is ideális költő- és vadászterületre talált.

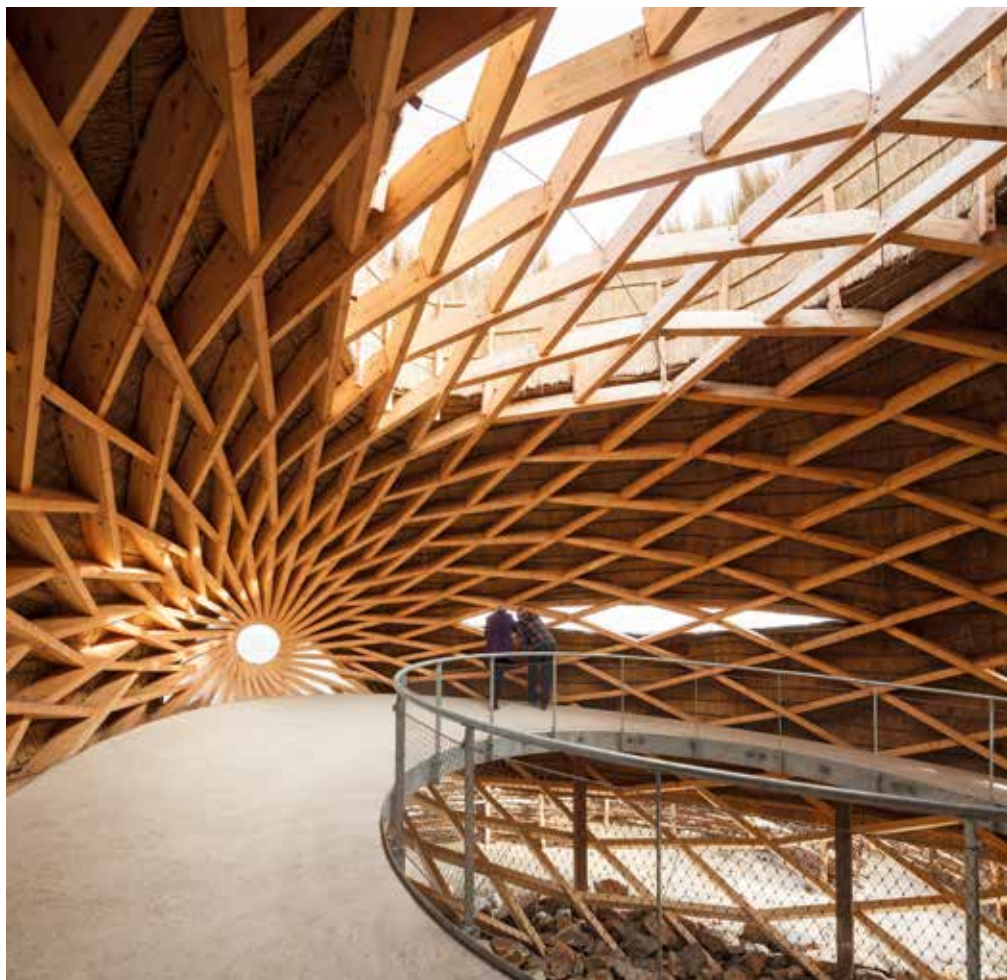
A Tij madármegfigyelő egy nagy léptékű tereprendezési terv részét képezi, melynek lényege a természetvédelmi terület megfelelő bemutatása. A látogatók a parkolótól a Tijhez vezető ös-

vényen végigsétálva megcsodálhatják a változatos élőhelyet, melyet a partifecsckéktől kezdve a különböző gázlómadarakon át egészen az ikonikus csérekig számos különböző madárfaj népesít be. A madarak nyugalmanak biztosítása érdekében az ösvény utolsó szakaszát egy újrashasznított kikötőcölöpökből és bontott vasfa deszkákból épített alagút képezi, melyet homokkal borítottak, hogy megfelelő élőhelyet nyújtson a madarak számára. Az alagút külső részén a partifecskek számára mesterséges fészkelőlyukakat alakítottak ki. A sétaösvény a tojás alakú madárlesnél ér véget, ahonnan a látogatók kényelmesen figyelhetik meg a tojásaikat költő cséreket, és egyéb szárazföldi és vízimadarakat.

A madárles organikus formája a természet által oly sokszor alkalmazott tojásalakot követi. Egészen pontosan a kenti csérek fészket utánozza, amelyhez hasonlóan homokágyon nyugszik. Ez az ágy tollakat mintázó gesztenyefa oszlopokból, nádból és kisebb homokdűnékből áll. A tenger által évente néhányszor elöntött alsó részt különleges accoya fából, míg az egész évben szárazon álló felső részt fenyőből építették. Ez utóbbira a gátakon belül gyűjtött

nádból készült tető, mely kevással a legmagasabb vízállás szintje fölött kezdődik. A tojás belső padlóját fából és betonból készült hibrid padló borítja. Innen páratlan kilátás nyílik a környező szigetekre, a Haringvliet zsilipjeire, és a vízre. A Zollinger-féle mérnöki szerkezet nagy méretű faelemeit előregyártva szállították a helyszínre, míg a megfigyelőhöz vezető alagút újrahasznosított válaszfalakkal készült.

A természet átmeneti jellegét víziójában tükröző, mintegy 150 négyzetméter alapterületű les ideiglenes építmény, amelyet a jövőben várhatóan szét fognak szerelni, és a környezetet kímélő módon újra fognak hasznosítani. A helyszínen összeszerelt szerkezete 402 elemből áll, melyeket bármikor újra szét lehet szedni. Moduláris kialakításának köszönhetően az építmény gyakorlatilag teljes mértékben fenntartható és újrahasznosítható. Tervezői (öko)szisztémát hoztak létre, ahol a természetes és az emberi környezet egybeolvad, közelebb hozva egymáshoz a két világot. Mivel teljes mértékben újra felépíthető, moduláris, és fenntartható anyagokból készült, a madárles az újrahasznosíthatóság minden feltételét teljesíti.

A madármegfigyelő a *Droomfonds Haringvliet-projekt* legfontosabb elemei közé tartozik. A Hollandiában működő irányítószám-alapú lottó **Droomfonds Alapja** által finanszírozott, 2015-ben indított projekt keretében hat természetvédelmi szervezet – az *ARK Natuurontwikkeling*, a *Natuurmonumenten*, a *Staatsbosbeheer*, a *Sportvisserij Nederland*, a *Vogelbescherming Nederland* és a *WWF Világ Természeti Alap* – nagyszabású, ütemezett tervet hajt végre, mellyel egyúttal a szabadidős tevékenységeket is támogatják Haringvliet területén. Átadásával lezárult ugyan a projekt, ám a természetvédelmi szervezetek folytatják a delta madárvilágának fennmaradásáért végzett munkát. Az együttműködésben részt vevő hat természetvédelmi szervezet számos további megoldással tervezi helyreállítani a Haringvliet területén és környékén zajló természetes folyamatokat. Az ökoszisztémára kifejtett nyomás a lehető legkisebbre csökkenthető, ha ehhez hasonló, értékvesztés nélkül szétszedhető épületek tervezése lenne az általános, legalább a természetvédelmi területeken...

THE TIJ SUSTAINABLE WOODEN BIRD OBSERVATORY

One of the icons of the Droomfonds Haringvliet project, an ambitious nature recovery plan and recreational impetus, Tij offers impressive views of the breeding islands housing a several thousand-strong colony of large tern nests, the Haringvlietdam and the surrounding area. The project was carried out in cooperation by six nature organizations, supported by the Droomfonds of the National Postcode Lottery. The bird observatory was given the name 'Tij' as a reference to the tide and, of course, to the egg-shaped design. Made of local reed collected from the Scheelhoeke nature reserve, chestnut poles and sand, it is parametrically designed to achieve a good relationship between shape, construction, size and viewing holes. The egg itself is modelled on a sandwich tern egg, and sits on a nest of sand, much like a tern would have done it herself. The nest of the egg consists of vertical "feathers" of chestnut poles, reeds and small sand dunes. The egg itself is parametrically designed to achieve a good ratio between form, structural integrity, size of the timber, and size of the openings.

"Thanks to its complete rebuilding capabilities, modularity and materialization, it fully meets all the key points for a sustainable structure with circular potential. By building everything in such a way that everything can be taken apart without losing any of its value, we ensure that the strain on the ecosystem is minimal." said Thomas Rau, the chief architect of Tij.